

19. 10. 2004

ID: 28661

Odmítnutí odvolání

Odvolací soud nemůže odmítnout odvolání, pokud nebyla oprávněná osoba řádně poučena o náležitostech odvolání nebo jí nebyla poskytnuta dostatečná pomoc při odstraňování vad odvolání.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 4 Tz 50/2003, ze dne 7.5.2003)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněné J. K., proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 21. 5. 2002, sp. zn. 9 To 277/2002, a podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 21. 5. 2002, sp. zn. 9 To 277/2002, byl porušen zákon v ustanovení § 253 odst. 3 tr. ř. a v řízení předcházejícím též v ustanovení § 251 odst. 1 tr. ř. v neprospěch obviněné J. K., napadené usnesení zrušil stejně jako všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a Krajskému soudu v Plzni přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 26. 10. 1999, sp. zn. 1 T 250/95, byla obviněná J. K. uznána vinnou trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., ve znění zákona č. [290/1993](#) Sb., dílem dokonaného, dílem nedokonaného ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., a to dílem sama, dílem ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., jehož se měla dopustit tím, že spolu s A. P., jednáním popsáním pod body 1 - 10 rozsudku v P. a na dalších místech západočeského regionu v době od 15. 4. 1992 do 13. 8. 1992 po předložení padělaného výpisu z obchodního rejstříku neexistující firmy E. P., P., buď společně nebo obviněná J. K. na pokyn obviněné P. odebíraly od různých firem na faktury zboží, ač neměly v úmyslu ho zaplatit, zboží použily nezjištěným způsobem a faktury neuhradily, takže obviněná J. K. odebrala a pokusila se odebrat zboží v celkové hodnotě 207 557,40 Kč. Za uvedené jednání byl obviněný J. K. uložen podle § 250 odst. 3 tr. zák. za použití § 40 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání 1 roku, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 1 roku. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla zároveň obviněná J. K. i A. P. uložena povinnost nahradit škodu. Podle § 59 odst. 2 tr. zák. byla obviněná J. K. i A. P. uložena povinnost, aby ve zkušební době podle svých sil uhradily způsobenou škodu.

Proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-město ze dne 26. 10. 1999, sp. zn. 1 T 250/95, podala obviněná J. K. dne 26. 10. 1999 po jeho vyhlášení ústně do protokolu o hlavním líčení odvolání.

Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 21. 5. 2002, sp. zn. 9 To 277/2002, bylo odvolání obviněné J. K. podle § 253 odst. 3 tr. ř. odmítnuto. V odůvodnění usnesení Krajský soud v Plzni uvedl, že Okresní soud Plzeň-město vyzval v souladu s ustanovením § 251 odst. 1 tr. ř. obhájkyň obviněné JUDr. J. F. i obviněnou J. K. k odůvodnění odvolání ve smyslu § 249 odst. 1 tr. ř. a současně je ve smyslu tohoto ustanovení poučil o následcích, pokud by v dané lhůtě nebylo odvolání zdůvodněno. I přes tuto výzvu, která byla doručena obhájkyň JUDr. J. F. dne 21. 2. 2002 a obviněné J. K. dne 3. 4. 2002, zůstalo odvolání neodůvodněno, Krajskému soudu v Plzni proto nezbylo než postupovat podle § 253 odst. 3 tr. ř. a odvolání obviněné J. K. odmítnout.

Proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 21. 5. 2002, sp. zn. 9 To 277/2002, podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněné J. K. Vytkl v ní, že zákon byl porušen v ustanovení § 249 odst. 1, § 251 odst. 1 a § 253 odst. 3 tr. ř.

V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti uvádí, že obviněná J. K. podala proti rozsudku ústně do protokolu o hlavním líčení odvolání, které blíže nezdůvodnila. Na č. l. 498 trestního spisu se nachází pokyn předsedy senátu kanceláři soudu k vyžádání zdůvodnění odvolání a k zaslání poučení podle ustanovení § 249 odst. 1 tr. ř. Z obsahu celého spisového materiálu není patrné, zda obhájkyň JUDr. J. F., která převzala obhajobu jmenované na plnou moc její matky, byla vyzvána k doplnění odůvodnění odvolání, zda jí byla stanovena dodatečná lhůta k odstranění vad odvolání a zda byla upozorněna, že jinak bude odvolání odmítnuto podle § 253 odst. 3 tr. ř. Dle doručky měla obhájkyň obdržet výzvu okresního soudu dne 21. 2. 2002 a obviněná J. K. dne 5. 4. 2002. Nelze však spolehlivě dovodit z referátu o jakou konkrétní výzvu se jednalo. Tím došlo podle ministra spravedlnosti k porušení práva na obhajobu obviněné J. K. a bylo jí odepřeno právo na opravný prostředek proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Podle názoru ministra spravedlnosti soud prvního stupně porušil ustanovení § 249 odst. 1 tr. ř., protože řádně nepoučil oprávněné osoby o tom, že odvolání musí být ve lhůtě uvedené v § 248 tr. ř. nebo v další lhůtě k tomu stanovené předsedou senátu soudu prvního stupně podle § 251 tr. ř. odůvodněno tak, aby bylo patrné, v jakých výrocích je rozsudek napadán a jaké vady jsou vytýkány rozsudku nebo řízení, které rozsudku předcházely. Soud prvního stupně postupoval v rozporu s ustanovením § 251 odst. 1 tr. ř., neboť za situace, kdy podané odvolání nesplňovalo náležitosti obsahu odvolání podle § 249 odst. 1 tr. ř., předseda senátu soudu prvního stupně obhájkyň nestanovil lhůtu 5 dnů k odstranění vad a obhájkyň ani neupozornil, že jinak bude odvolání odmítnuto podle § 253 odst. 3 tr. ř.

Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že usnesením usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 21. 5. 2002, sp. zn. 9 To 277/2002, byl porušen zákon v neprospěch obviněné J. K. ve vytýkaném směru, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že zákon porušen byl.

Novela trestního řádu provedená zákonem č. [265/2001](#) Sb. omezila výrazně rozsah přezkumné povinnosti odvolacího soudu a zvýraznila princip vázanosti odvolacího soudu podaným odvoláním, resp. vytýkanými nedostatky. Vycházela přitom z toho, že celé opravné řízení je ovládáno dispoziční zásadou, a je-li věcí oprávněné osoby, zda proti rozsudku odvolání podá či nikoli, musí být právě tak v její dispozici, v jakém rozsahu a z jakých důvodů tak učiní. Tím do jaké míry oprávněná osoba své právo naplní, stanoví rozsah přezkumu odvolacího soudu, jehož meze nesmí být až na zákonem stanovené výjimky překročeny.

V současné úpravě odvolacího řízení tzv. revizní princip ustupuje zásadě vázanosti odvolacího soudu obsahem podaného odvolání. V návaznosti na to potom zákon v ustanovení § 249 odst. 1 tr. ř. klade vyšší nároky na splnění obsahových náležitostí podávaného odvolání a poučuje oprávněné osoby v rozsudku o těchto náležitostech, zákon dále upravuje v ustanovení § 251 tr. ř. postup předsedy senátu soudu prvního stupně v případě, kdy podané odvolání vykazuje nedostatky. Postup předsedy senátu soudu prvního stupně stanovený v ustanovení § 251 tr. ř. slouží k zamezení formálního přístupu k podanému odvolání a jeho odmítnutí bez toho, že by mohlo dojít k jeho přezkoumání po věcné stránce poté, co budou zákonem stanovené náležitosti splněny. Rozsah povinnosti předsedy senátu se liší v závislosti na osobě odvolatele či jeho zástupce a předpokládané právní erudici. Zahrnuje povinnost výzvy, povinnost poučení a event. i povinnost zajistit kvalifikovanou právní pomoc.

Podle § 251 odst. 1 tr. ř. platí, že pokud nesplňuje odvolání státního zástupce, odvolání, které podal za obžalovaného jeho obhájce, nebo odvolání, které podal za poškozeného nebo za zúčastněnou osobu jejich zmocněnec, náležitosti obsahu odvolání, předseda senátu vyzve tyto osoby, aby vady odstranili ve lhůtě pěti dnů, kterou jim zároveň stanoví, a upozorní je, že jinak bude odvolání odmítnuto podle § 253 odst. 3 tr. ř. Stejně postupuje, pokud takové odvolání podal obžalovaný, který má obhájce, poškozený nebo osoba, kteří mají zmocněnce.

Ustanovení § 253 tr. ř. řeší případy zamítnutí nebo odmítnutí odvolání odvolacím soudem z formálních důvodů bez věcného přezkoumání napadeného rozsudku a předchozího řízení. V odstavci 3 citovaného ustanovení je upravena možnost odmítnutí odvolání, které nesplňuje náležitosti obsahu odvolání. Zde se odvolací soud zabývá pouze zkoumáním náležitostí obsahu odvolání a postupu soudu prvního stupně od podání odvolání do předložení spisu odvolacímu soudu.

V této souvislosti je třeba uvést, že institut odmítnutí odvolání vyjadřuje změnu koncepce odvolacího řízení, v němž omezený revizní princip při přezkoumávání věci ustupuje principu vázanosti soudu podaným odvoláním. Jde o důsledek procesu, v němž je nejprve zákonná povinnost soudu prvního stupně dát všem oprávněným osobám podrobné poučení o právu napadat rozsudek odvoláním (§ 249 tr. ř.), na kterou pak navazuje další povinnost předsedy senátu tohoto soudu v případě, kdy oprávněná osoba se tímto poučením důsledně neřídila a podala vadné odvolání, a který končí při neodstranění vad odvolání jeho odmítnutím odvolacím soudem bez věcného přezkoumání jeho důvodnosti, neboť odvolacímu soudu chybí základní podmínka pro to, aby se odvoláním mohl věcně zabývat, totiž vymezení rozsahu přezkumné činnosti. Naproti tomu platí, že odvolací soud nemůže odmítnout odvolání, pokud nebyla oprávněná osoba řádně poučena o náležitostech odvolání nebo jí nebyla poskytnuta dostatečná pomoc při odstraňování vad odvolání. Z toho plyne, že odvolací soud musí nejprve zkoumat, zda odvolání má náležitosti uvedené v § 249 odst. 1 tr. ř., pokud zjistí, že odvolání není bezvadné, zkoumá dále, jestli předseda senátu soudu prvního stupně splnil své povinnosti, tj. především správné a úplné poučení v písemném vyhotovení rozsudku, dále zkoumá

postup předsedy senátu soudu prvního stupně při odstraňování vad odvolání. Zjistí-li, že předseda senátu soudu prvního stupně nepostupoval v souladu se zákonem, nemůže odvolací soud podané odvolání odmítnout. V takovém případě sám neodstraňuje vady odvolání, nýbrž bez rozhodnutí vrátí spisy soudu prvního stupně ke splnění jeho povinností podle citovaného ustanovení.

V případě projednávané trestní věci bylo z obsahu trestního spisu zjištěno, že obviněná J. K. podala proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-město ze dne 26. 10. 1999, sp. zn. 1 T 250/95, odvolání, a to ústně do protokolu bezprostředně po vyhlášení rozsudku. Okresní soud Plzeň-město vyzval dne 18. 2. 2002 obviněnou J. K. i její obhájkyň JUDr. J. F. k odůvodnění odvolání, obviněná J. K. byla výzva soudu doručena dne 3. 4. 2002, obhájkyň JUDr. J. F. dne 21. 2. 2002. Výzva soudu k odůvodnění odvolání není obsahem trestního spisu, Nejvyššímu soudu byla předložena jako příloha podnětu k podání stížnosti pro porušení zákona obhájkyň JUDr. J. F. Z výzvy soudu bylo zjištěno, že obviněná J. K., resp. obhájkyň JUDr. J. F. byla touto výzvou vyzvána pouze ke zdůvodnění odvolání podle § 249 odst. 1 tr. ř., ve výzvě však nebyla v rozporu s ustanovením § 251 odst. 1 tr. ř. stanovena lhůta pěti dnů pro odstranění vad odvolání, stejně tak zde chybí poučení, že pokud vady odvolání nebudou v této pětidenní lhůtě odstraněny, bude odvolání odmítnuto podle § 253 odst. 3 tr. ř. Ve výzvě došlo navíc k formálnímu pochybení, když zde bylo uvedeno, že se jedná o výzvu ke zdůvodnění odvolání v trestní věci obviněné A. P., nikoli obviněné J. K.

Z uvedeného vyplývá, že Okresní soud Plzeň-město jako soud prvního stupně nesplnil povinnost vyzvat a poučit příslušnou osobu podle § 251 odst. 1 tr. ř. Za této situace nemohl Krajský soud v Plzni poté, kdy mu byla věc předložena jako soudu odvolacímu, odvolání odmítnout z důvodu, že nesplňuje náležitosti obsahu odvolání, ale měl bez rozhodnutí vrátit spisy soudu prvního stupně ke splnění jeho povinností podle § 251 odst. 1 tr. ř.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 21. 5. 2002, sp. zn. 9 To 277/2002, byl porušen zákon v ustanovení § 253 odst. 3 tr. ř. a v řízení předcházejícím též v ustanovení § 251 odst. 1 tr. ř. v neprospěch obviněné J. K., podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Krajskému soudu v Plzni bylo přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, tedy aby vrátil věc soudu prvního stupně ke splnění jeho povinností podle § 251 odst. 1 tr. ř. a teprve po splnění těchto povinností soudem prvního stupně o odvolání obviněné J. K. rozhodl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)

- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)